

NOVADI ZAĻO

No ražotājiem prasa atbildīgu rīcību

Šovasar Valsts vides dienests saņēmis 1000 iedzīvotāju sūdzības, puse no tām bijusi karstajā augustā, biežākais neapmierinātības iemesls – traucējoša smaka. Reaģējot uz iedzīvotāju bažām, dienests veicis pārbaudes, taču vairumā gadījumu ticis konstatēts – uzņēmumi darbojas atļaujās noteiktās normas robežās, smakas ir nenovēršama blakusparādība dažādos ražošanas, rūpniecības un lauksaimniecības procesos. No 124 augustā izskatītajām sūdzībām par traucējošu smaku apstiprinājušās vien piecas, kas saistītas ar pārkāpumiem uzņēmumu darbībā.

Rekuperācijas iekārtas sevi attaisno

Lielākie gaisa piesārņotāji ir rūpnīcas un elektrostacijas, tāpēc sarunās ar dažādu ražošanas uzņēmumu pārstāvjiem lūkojam, kā prasības pret vidi izdodas izpildīt, aktīvi strādājot.

Uzņēmuma "Daiļrade koks" Valmieras mēbeļu ražotnes darbs saistīts ar krāsošanas un lakošanas tehnoloģijām, kas var radīt gaisa piesārņojumu gan telpās, gan vidē. Valmieras ražotnes izpilddirektoram Andrim Sladzevskim vaicājam, kā izdodas panākt, lai gaisa kvalitāte ražošanas telpās, īpaši jau toksiskajos iecirkņos, būtu atbilstoša pieļaujamai kvalitātei?

"Mums ražotnē visi filtri atbilst uzņēmuma iekšējiem standartiem, lai netiktu piesārņota apkārtējā vide. Mums ir ekoloģiskās – uz ūdens bāzes – krāsas, lakas, beices un pārējie apdares elementi. Tie neveido ķīmiskus, kodīgus garaiņus. Viss, kas paliek gaisa nosūkšanas iekārtas filtrus, ir šie krāsu pigmenti un citas cietās daļiņas. Ja paskatīsieties uz mūsu ražotni, tad no gaisa caurulēm nenāk ārā nekas, viss nofiltrējas! Jo apdares elementi uz ūdens bāzes ir mazliet smagāki par ķīmiskajiem – poliuretānu, nitrocelulozi un pat tiem, kas uz spirta bāzes un kas ir ļoti gaistoši, tāpēc tur nepieciešami specifiskāki filtri," viņš paskaidro. Protams, ka strādājošie pie lakošanas un krāsošanas lieto arī individuālos aizsardzības līdzekļus atbilstoši darba drošības prasībām.

Pagājušajā gadā noslēdzies divus miljonus eiro vērts projekts par jaunu iekārtu, jauna un energotaupīga apgaismojuma iegādi un uzstādīšanu. "Mūsu apdares darbu iecirknī, kur arī notiek vislielākā gaisa apmaiņa, mums ir divas apdares līnijas.

Uzņēmuma "Daiļrade koks" Valmieras ražotnes pagalmā redzama gaisa rekuperācijas sistēmas daļa.

Šajā cehā mums caur rekuperācijas – gaisa apmaiņas – iekārtām stundā iziet 16 tūkstoši kubikmetru gaisa. No rekuperācijas iekārtas ir divi labumi. Pirmkārt, tā cehā apmaina gaisu, vienkārši filtrējot un attīrot to, izlaiž dabā kā tīru gaisu. Otrkārt, rekuperators atgriež gaisu cehā, lai neveidojas pretspiediens, kas nav vēlams ne cilvēkiem, ne arī iekārtām un mehānismiem. Turklāt ziemā rekuperators veic arī gaisa sildīšanu," pastāsta A. Sladzevskis. Tas nozīmē, ka siltais gaiss no ventilācijas sistēmām tiek atfiltrēts un daļēji atgriežas cehā, nodrošinot, ka darbiniekiem pat aukstā ziemā, pie iekārtām strādājot, nav jāvelk biezas virsjakas, jo ir silti.

"Daiļrade koks" darbojas gandrīz pašā Valmieras centrā, tāpēc ir būtiski, lai ap ražotni viss ir droši un atmosfērā izplūst jau attīrīts gaiss. Izrādās, ka to palīdz nodrošināt arī ražotnē uzstādītie informācijas devēji, kuri laikus signalizē par nepieciešamību mainīt filtrus. "Tas tiek arī regulāri darīts. Ja par skursteni, tad reizi gadā mums tiek piesaistīti neatkarīgi eksperti, kuri veic mērījumus dūmgāzēm. Līdz šim viss bijis normas robežās. Pirms katras sezonas mums ir arī ikgadējās apkures katlu apkopes. Kā kurināmo izmantojam šķeldu un koksnes atkritumus, kas mums pašiem veidojas ražošanas procesā, tos sadrupinot un samaisot kopā ar šķeldu. Jā, reizēm šķelda trāpās mitrāka, varbūt vairāk sveķu no skuju kokiem, tad varbūt no skursteņa kāds tumšāks dūms izskrien ārā... Tomēr nekas neatļauts kurināts netiek, nekas slikts tur nenotiek," mierina uzņēmuma pārstāvis.

Izmešus mēra regulāri

Uzņēmuma "Valmiera – Andren" ražotne, kurā top stiklaplasta rezervuāri, cauruļvadi, tā sauktie skruberi un vēl citas konstrukcijas agresīvām ķīmikālijām, atrodas Valmieras nomalē – industriālajā rajonā, kur dominējošais uzņēmums ir akciju sabiedrības "Valmieras stikla šķiedra" ražotne. Par to, kā tiek nodrošināta gaisa kvalitāte šajā ražotnē, runājam ar Latvijas-Zviedrijas kopuzņēmuma prokūristu Ronaldu Rusmani. "Pie mums ir ķīmiskā rūpniecība, taču arī ražojam tieši ķīmiskai rūpniecībai! Mūsu darbinieku ikdienā daudz fiziska darba, piemēram, viņi slīpē vai krāso tvertnes. Uzņēmumā darba apstākļi nav viegli – strādniekiem jādarbojas aizsargtērpā, jālieto putekļu maskas. Tomēr ir izveidojies darbinieku kodols, kas ļauj risināt sarežģītus ražošanas uzdevumus," viņš pastāsta. Ja cilvēks no malas nonāk uzņēmuma "Valmiera – Andren" cehā, tad viņam liekas, ka viss ir tīrs. Tas tāpēc, ka šeit visi putekļi ir balti. "Šeit pat blakus uzņēmumā "Valtanks" top metāla rezervuāri, tur viss šķiet melns un netīrs, taču, ja salīdzinām darba apstākļus, tad cilvēkam kaitīgāks darbs noteikti ir stiklaplastu cehā," R. Rusmanis neslēpj.

Uzņēmums tika radīts 1993. gadā uz "Valmieras stikla šķiedras" Stiklaplastu ceha bāzes. Toreiz tika izbūvētas ventilācijas sistēmas, ikdienā strādājot pēc grafika, tiek veikta gaisa filtru nomaīņa un viss pārējais nepieciešamais tiek ievērots. "Piespiedu ventilācijas sistēmas savulaik tika uzlabotas, kad

pirms desmit gadiem – 2012. gadā – pabeidzām īstenot Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu. Tad pievilcīgāku ārējo izskatu ieguva ražošanas ēka, kā arī par 275,3 tonnām divos gados samazinājās oglekļa dioksīda emisijas, tātad mūsu uzņēmums kļuva videi draudzīgāks," norāda uzņēmuma "Valmiera – Andren" vadītājs. Taču viņš uzsver, ka vides prasību izpilde ražotājam nav vienkārša. "Mūsu uzņēmumam ir tā sauktā B kategorijas piesārņojošās darbības atļauja, patlaban gaidām kārtējo reizi pārbaudi, kad tiks veikti mērījumi izmešiem atmosfērā. Ja noteiktais līmenis tiek pārsniegts, jāmaksā soda nauda," R. Rusmanis pastāsta. Viņš neslēpj, ka tehnoloģijās nekādi uzlabojumi nav bijuši, jo viss vairāk tiek balstīts uz cilvēku pieredzi un roku darbu.

Vides aspekti svarīgi arī pasūtītājam

Koka karkasa māju, koka logu un durvju ražotne SIA "Pavasars" Smiltenes novada Raunas pagastā lielu daļu savas produkcijas eksportē. Uzņēmuma direktors Inguss Pavasars norāda, ka apmēram 75% no ražotnes ēkām ir būvētas no jauna, pārējās ir pielāgotas vecās. No apmēram 10% investīciju ražotnes iekārtošanā ap 3% aizgāja tieši ventilācijas iekārtu ierīkošanai ražošanas cehos.

Protams, ka visās pozīcijās, kas saistītas ar krāsošanu un slīpēšanu, darbinieki izmanto individuālos aizsardzības līdzekļus – putekļu maskas. "Visur, kur iespējama saskarsme ar kaitīgiem materiāliem," precizē I. Pavasars. Viņš uzsver, ka pēc iespējas tiek izmantoti videi

draudzīgi līdzekļi, piemēram, visas krāsa ir uz ūdens bāzes. "Paliek tikai špakteles un stikla šķiedras vai akmens vates sil-tumizolācijā, ar kurām strādājot, strādnieki izmanto maskas un arī brilles, lai pasargātu acis un elpošanas ceļus. Arī visi slīpēšanas un zāģēšanas darbgaldi, ar kuriem nākas strādāt cehā, aprīkoti ar putekļu un skaidu nosūcējiem," pastāsta direktors. Viņš norāda, ka ražošanas telpu aprīkojumu nemitīgi papildina un pilnveido. Arī patlaban tiek īstenots kārtējais gaisa rekuperācijas sistēmas uzstādīšanas projekts vienā no ražotnes cehiem.

Lai "Pavasara" ražotnē darba apstākļi un vide kopumā atbilst visaugstākā līmeņa prasībām, esot izpildīti ap 80% nepieciešamo pasākumu. "Tad nu vēl 20% atliek, kur mums augt. Jāņem vērā, ka tehnoloģijas nemitīgi attīstās – arī šajā darba vides, tostarp tīra gaisa, nodrošināšanas virzienā. Piemēram, ražojot mājas Zviedrijas tirgum, mūsu klients jau pieprasa, cik izmešu esam iztērējuši vienas konkrētas mājas ražošanai. Un vēl – mūsu pasūtītājam ir svarīgi zināt, kā savā darba ikdienā jūtas mūsu darbinieki, viņam nevajag, lai produktā būtu ielikta slihta enerģija! Šīs lietas ļoti svarīgas mūsu pasūtītājiem," par papildu motivāciju veikt dažādus uzlabojumus paskaidro I. Pavasars.

Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA "Kurzes Vārds" un reģionālās izdevniecības.